

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta
Asia: HE 41/2023 vp hallituksen esitys eduskunnalle
valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Motiva Oy:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Motiva kiittää mahdollisuudesta lausua ja nostaa esiin seuraavia huomioita.

Huomiot ympäristöhallinnon määrärahoista ja toimintamenoista

Ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 241 milj. euroa, joka on 116 milj. euroa eli 32 % vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Tämä on valitettavaa ottaen huomioon hallinnonalan jopa kasvavat velvoitteet mm. rakennusten energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanossa sekä muussa EU:sta tulevassa jätteisiin ja kiertotalouteen liittyvässä sääntelyssä, sekä jätelainsäädännön kehittämisessä kiertotalouslainsäädännöksi. On kuitenkin myönteistä, että hallinnonalan toimintamenot on säilytetty vähintään nykyisellä tasolla ja joltain osin jopa korotettu.

Pidämme hyvänä sitä, että ympäristöhallinnon toimintamenoja voidaan kirjausten mukaisesti suunnata muutoksessa olevan jätealan lainsäädännön toimeenpanoon ja luonnonvarojen kestävä käytön edistämiseen toteuttaen kiertotalousohjelman, valtakunnallisen jätesuunnitelman ja muovitiekartan toimenpiteitä.

On myös erinomaista, että vihreälle siirtymälle on talousarviossa asetettu toiminnallisia tulostavoitteita ja konkreettisia vaikuttavuustavoitteita esim. materiaalien kiertotalousasteen nostamiseksi. Näitä tavoitteita voisi täydentää vielä kiertotalousohjelman mukaisilla tavoitteilla resurssituottavuuden nostamiseksi ja luonnonvarojen käytön vähentämiseksi.

Haluamme korostaa sitä, että näemme vihreän siirtymän keskeisessä roolissa talouskasvun mahdollistamisessa ja suomalaisten yritysten kilpailukykyyn vahvistamisessa, sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillinnässä. Sen vuoksi vihreää siirtymää edistäviin toimiin kannattaa investoida.

Huomiot ympäristön- ja luonnonsuojelun määrärahoista

Kohdan 35.10 selvitysosassa kuvataan hyvin tarvetta toimille ilmastonmuutoksen hillintään ja muutokseen sopeutumisessa, sekä mainitaan, että kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tapoja edesauttaa vähähiilisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja sekä innovaatioita julkisella sektorilla ja kuluttajavalinnoissa. Siellä mainitaan myös kiertotalous tuomassa ratkaisuja ilmastonmuutoksen, luonnonvarojen tuhlauksen kuin luontokadon hillintään. Pidämme hyvänä, että kiertotalouden

edistämiseen on varattu momentilta 920 000 euroa, vaikka tarvetta olisikin kasvattaa tätä summaa huomattavasti.

Ilmastonmuutoksen hillintään liittyvistä toimista ei tulisi leikata, sillä toimilla on kiire, ja toimien hinta tulee tulevaisuudessa vain kasvamaan. On valitettavaa, että avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin (31) on lakkautettu. Tuki olisi hyvin merkittävä niille kunnille, jotka eivät vielä ole suunnitelmiaan tehneet, sillä suunnitelmia ovat tehneet ensimmäisenä ne, joilla on tähän ollut parhaat edellytykset.

Valtakunnallisen kiertotalousohjelman tavoitteena on tehdä kiertotaloudesta menestyvän talouden perusta. Kiertotalousohjelman keskeisiä toimenpiteitä ovat olleet Kiertotalous-Suomi (KiSu) osaamisverkoston perustaminen ja Kiertotalouden Green Dealin valmistelu. Näiden kehittämiseen on panostettu jo paljon ja työ on sellaista, jolla suurempi vaikuttavuus saavutetaan vasta pitemmällä tähtäimellä. Näemme erittäin tärkeänä, että näitä toimenpiteitä voidaan jatkaa, ettei tehty työ menisi hukkaan ja saavutettaisiin asetetut tavoitteet. Valtakunnallisen kiertotalouden edistämishjelman toteuttamiseen ehdotetaan 1 milj. euroa (kirjaus sivulla Y51). Tämä on erittäin tarpeellista ja toivomme, että tämä summa korvamerkitään nimenomaan kiertotalousohjelman toimenpiteille ja tulee käyttöön edellä mainitun määrärahan (920 000 euroa) lisäksi.

Huomiot yhdyskuntien, rakentamisen ja asumisen määrärahoista

Lakkautettavia energiatehokkuuteen ja vihreään energiasiirtymään liittyviä avustuksia ovat asuinrakennusten energia-avustus (35.20.60) sekä kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (34), asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (52), työpaikkakiinteistöjen sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (53) sekä asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseen (56). Näistä erityisesti viime vuosina merkittävän asuinrakennusten energia-avustuksen lakkauttaminen on ristiriidassa energiatehokkuuden ja vähähiilisuuden edistämisen tavoitteiden kanssa samalla kun vihreän siirtymän keskiössä on mm. vähähiilinen rakennuskanta.

Avustukset korjaustoimintaan (55) kasvavat varsinkin tähän vuoteen, mutta myös vuoteen 2022 nähden. On epäselvää, kohdistuuko tuki miltään osin energiatehokkuustoimenpiteisiin, minkä lisäksi myöntämisvaltuus on murto-osa aiemmin myönnetystä asuinrakennusten energia-avustuksesta eikä täten riittävästi paikkaa rahoitusvajetta.

Yllä mainittujen avustusten lakkauttaminen johtaa väistämättä rakennuskannassa tehtävien energiatehokkuus- ja vähähiilisyysinvestointien supistumiseen. Hyviä periaatteita ovat kuitenkin toimenpiteissä painotettava kustannustehokkuus sekä se, että asuinrakennusten perusparantamisen yhteydessä mahdollinen tuki kohdennetaan kohteisiin, joiden käyttö on jatkossakin pitkäaikaista.

Helsingissä 17.10.2023

Motiva Oy,

Elina Moisio

toimitusjohtaja